

AZURMENDI, A. (dir.). *La reforma de la televisión pública española*. València: Tirant lo Blanch, 2007, 338 pàg. ISBN: 978-84-8456-961-9.

PER MARIANO CEBRIÁN HERREROS

Catedràtic d'informació audiovisual de la Universitat Complutense de Madrid

marceb@ccinf.ucm.es

La nova televisió pública estatal

Ens trobem en plena transformació de la televisió per l'emigració a l'àmbit digital dels sistemes de difusió: terrestre, per satèl·lit i de cable, i per l'entrada de les plataformes d'internet, ADSL i telefonia mòbil. Cada vegada és més freqüent que s'examinin els canvis de manera global, però persisteix l'atenció sobre la difusió per ones hertzianes a causa de la reducció de l'espectre radioelèctric i per basar-s'hi el servei públic universal de la televisió, és a dir, l'oferta a tots els ciutadans de manera gratuïta. Els governs miren de donar resposta a la necessitat de prestar el servei públic mitjançant els nous models generalistes i temàtics en l'àmbit democràtic, social i cultural de la societat. Després dels abusos dels monopolis estatals des dels quals els governs han manipulat la televisió d'acord amb els seus objectius partidistes, es tendeix a buscar models en què la televisió pública sigui dirigida i gestionada per un organisme autènticament públic i independent dins d'un sistema mixt de competència lleial amb el sector privat.

La Llei de reforma 17/2006, de 5 de juny, de la Ràdio i Televisió de Titularitat Pública aprovada per les Corts estableix les bases per tirar endavant les reformes a Espanya. L'objecte del llibre que es ressenya és analitzar des de la perspectiva jurídica i financera la Llei esmentada en un context ampli i comparat que permeti endinsar-se a fons en la qüestió, apreciar l'originalitat i aportar arguments per a la discussió.

L'obra es divideix en dues parts clarament diferenciades. En la primera s'estudia la "Regulació audiovisual europea: la reforma de les televisions públiques en un entorn de transició digital". Em sembla molt oportú que l'enfocament s'orienti en aquesta línia dinàmica de canvi amb objecte que serveixi per al futur més que per a aportacions històriques. En la segona part s'ofereix una anàlisi de "L'aplicació de la regulació audiovisual europea a Espanya" en dues dimensions clau: el concepte d'"ajuda estatal" aplicat a la televisió de servei públic i la reforma de RTVE. Cada part està formada al seu torn de dos capítols.

El capítol 1, escrit per Mercedes Muñoz Saldaña, professora de dret de la informació de la Universitat de Navarra, tracta les

exigències bàsiques de la política comunitària respecte de la configuració de les televisions públiques europees en la seva definició de servei públic i en el seu finançament. L'autora resalta la imprecisió jurídica de la concepció de servei públic i la contrasta amb la de "serveis d'interès econòmic general", com a categoria aplicable també a la radiodifusió, sorgida de la normativa sobre la competència i basada en els plantejaments liberalitzadors dels mercats televisius. Per aclarir el plantejament s'acudeix a la jurisprudència creada pel Tribunal de Justícia Europeu sobre el cas de la TV2 de Dinamarca.

El capítol 2, elaborat per Julián Rodríguez Pardo, professor de l'àrea de Comunicació Audiovisual de la Universitat d'Extremadura, aprofundeix en l'estudi de la televisió digital terrestre com el gran desenvolupament tecnològic que obliga a replantejar i reformar tota la legislació vigent tant per als repartiments de freqüències, com per a la redefinició del servei públic i del finançament per la innovació dels nous negocis que suscita. En aquest cas es recorre al dret establert per la Unió Europea per a l'impuls de la TDT, així com al dret comparat segons el que es legisla a Alemanya, Espanya, França, Itàlia i el Regne Unit. La conclusió a la qual s'arriba és que la situació continua molt oberta i en una fase de transició en espera que es produeixi la definitiva apagada analògica a Europa el 2012 per poder apreciar amb més claredat la repercussió de l'emigració digital.

El capítol 3, desenvolupat per Arancha Pérez Moriones, catedrática de l'Escola Universitària de Dret Mercantil de la Universitat del País Basc, afronta la qüestió del finançament de la nova Corporació de Radiotelevisió Espanyola dins el principi de lliure competència. Aquí s'examina l'evolució de RTVE des dels seus inicis i especialment a partir dels dos grans canvis de l'entitat: l'Estatut de Radiotelevisió de 1980 i les propostes de l'"Informe de Savis" per a la reforma dels mitjans de comunicació de titularitat de l'Estat i el seu trasllat a la Llei vigent de 2006. De nou l'obra torna a insistir en l'aspecte del finançament en aquest cas a la llum del principi de la lliure competència. Al llarg de l'exposició es fa especial èmfasi, amb una amplíssima anàlisi de la jurisprudència europea, en el

debat sobre la compatibilitat o no de les ajudes estatals a la televisió de servei públic amb les exigències normatives de la Unió Europea. S'arriba a la conclusió que la Llei de reforma de la RTVE s'ajusta a aquestes tot i que també es denuncia que en alguns casos es manté la imprecisió a l'hora de concretar-les en activitats específiques i s'espera que es puguin dur a terme en els mandats-marc i contractes-programa que s'han de signar entre la Corporació i el Govern.

Després d'aquests marcs el capítol 4 es concentra en la reforma de RTVE de 2006. El treball és una aportació de la directora de l'obra, Ana Azurmendi, professora agregada de dret de la informació de la Universitat de Navarra. L'autora insisteix en les reformes efectuades en altres països i, com a context immediat de la Llei, analitza l'aportació de l'"Informe de Savis" i els documents bàsics que han servit per fonamentar la reforma de la BBC que va entrar en funcionament el gener de 2007. Es comparen i es contrasten ambdós models en els resultats dels quals s'aprecia una preferència per les orientacions dels informes de la BBC i una crítica a la proposta de l'informe espanyol per haver basat el seu plantejament al voltant del concepte de servei públic. És una anàlisi excessivament prolixa dels informes sobretot quan ja existeixen les lleis, que certament en part s'hi sustenten, però també amb grans diferències. Ara el que realment importa és el model que estableix la Llei, quelcom que hagués necessitat d'una anàlisi més a fons i crítica en comptes del breu, tot i que molt precís, resum que s'ofereix.

En conclusió, es tracta d'una obra de gran interès per als estudis i debats jurídics i econòmics sobre l'organització de la televisió pública tant per a l'àmbit acadèmic com per als professionals i les empreses públiques i privades implicades. Presenta un alt valor documental per la diversitat de bibliografia, legislació i direccions web a les quals es remet per seguir de prop els canvis que es vagin produint en el futur. Això no obstant, no s'acaba d'entendre el motiu pel qual es deixa de banda la ràdio pública quan en totes les reformes s'afronten conjuntament ambdós mitjans públics, tot i que amb les seves corresponents matisacions específiques, per les inseparables vinculacions entre ells i de vegades les diferents solucions per a situacions similars. També es troba a faltar una major referència als continguts i serveis. La reforma és global i la seva anàlisi també requereix una visió de conjunt. De poc serveixen l'enfocament jurídic i financer si no estan involucrats amb els continguts i serveis, única raó d'existència dels mitjans de comunicació en la seva vinculació amb els ciutadans.